ואם תפרוך, מַה לְּעֵרְלָה שֶׁבֵּן לֹא הָיְתָה לָהּ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר – שעת היתר, ואיך תֹּאמַר ללמוד ממנה לאסור הנאה בְּבָשָׂר בֶּחָלָב שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר, שעד שנתבשל בחלב היה מותר. יש לְהשיב, חָמֵץ בַּפֶּסַח יוֹכִיחַ, שֶׁהָיָה לוֹ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר, שהיה מותר באכילה לפני פסח, וְהוּא אָסוּר בַּהֲנָאָה, והוא הדין לבשר בחלב, שאף על פי שמתחילתו היה מותר, יהא אסור אף בהנאה. ואם תפרוך, מַה לְּחָמֵץ בַּפֶּסַח שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת על אכילתו, ואיך תֹּאמַר ללמוד ממנו לאסור הנאה בְּבָשָׂר בֶּחָלָב שֶׁאֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת על אכילתו. יש לְהשיב, כִּלְאֵי הַכֶּרֶם יוֹכִיחוּ, שֶׁאֵין עָנוּשׁ כָּרֵת על אכילתם, שאין בהם אלא לאו, וְאַף על פי כן אָסוּר בַּהֲנָאָה, ואם כן הוא הדין לבשר בחלב.

מסיקה הגמרא את קושייתה: וְאִם אִיתָא – ואם יש לומר כדברי אביי, שכלאי הכרם אסורים אף שלא כדרך הנאתם, נִיפְרוֹךְ – יש לפרוך מַה לְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁכֵּן לוֹקִין עֲלֵיהֶן אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּן, וחמורים מבשר בחלב שאין לוקים על אכילתו אלא בדרך אכילה, ואם כן אי אפשר ללומדם מכלאי הכרם.

מתרצת הגמרא: וְאַבַּיֵי ישיב על פירכא זו, תֹּאמַר בְּמַאי – איך תסיים פירכא זו, וכי אפשר לומר 'תֹּאמַר בְּבָשָׂר בֶּחָלָב שֶׁאֵין לוֹקִין עָלָיו אֶלָּא כשאכלו דֶּרֶךְ הֲנָאָתוֹ', והרי לוקים על אכילתו גם שלא כדרך אכילה, שכן אָמוּ [–וכי] בְּבָשָׂר בֶּחָלָב לשון אֲכִילָה בְּתֹרָה בְּיוֹתֵר, הרי לא נכתב לשון אכילה באיסורו, אלא למדים בגזירה שוה מטריפה, ואם כן, יש לחייב אפילו שלא כדרך אכילה.

הגמרא מפרשת את המחלוקת שבין המקשן לאביי: וְאִידָךְ דְּקָא מוֹתִיב לָהּ – המקשן סָבַר שיש לפטור אוכל בשר בחלב שלא כדרך אכילתו, לְהָכִי נָמֵר מִנְּבֵילָה – שלכן נלמד איסור בשר בחלב מנבילה, והייינו טריפה, כדי להוסיף וללמוד ממנה, מַה נְּבֵילָה אין חייבים על אכילתה אלא בְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָהּ [דרך אכילתה], שאיסורה נאמר בלשון אכילה, אַף בָּשָׂר בֶּחָלָב אין חייבים עליו אלא כשאכלוהו בְּדֶרֶךְ הֲנָאָתוֹ. וְאַבַּיֵי סבר שמכל מקום לְהָכִי [–לכן] לֹא כָּתַב אֲכִילָה בְּגוּפוֹ של איסור בשר בחלב, כדי לוֹמַר שֶׁלּוֹקִין עָלָיו אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּן הֲנָאָתוֹ.

הגמרא חוזרת לדברי הברייתא הלומדת איסור הנאה בבשר בחלב מכלאי הכרם. מקשה הגמרא: וְהרי יש לִיפְרוֹךְ על כך, מַה לְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם שחמורים הם יותר מבשר בחלב, שֶׁכֵּן לֹא הָיְתָה לוֹ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר, שאין נאסר משום כלאים אלא הגדל לאחר שנזרעו יחד, שמעולם לא היה בו היתר.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, זֹאת אוֹמֶרֶת – מכאן ראיה, שכִּלְאֵי הַכֶּרֶם אף עִיקָּרָן [–הזרעים] נֶאֱסָרִין משעה שהשרישו בקרקע, ומהזרעים אפשר ללמוד לבשר בחלב, שאינם חמורים ממנו הוֹאִיל וְהָיְתָה לָהֶן שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר קוֹדֶם הַשָּׁרָשָׁה שהיו מותרים לפני שהשרישו בקרקע.

רב שמעיה מקשה על דברי רב אדא בר אהבה ממשנה: מְתִיב רַב שְׁמַעְיָה, הלא שנינו במסכת כלאים (פ״ז מ״ח), הַמַּעֲבִיר עָצִיץ נָקוּב ובו זרעים שכבר צמחו, בְּתוֹך הַכֶּרֶם, ומחמת הנקב ינקו הזרעים שבעציץ דרך האויר מקרקע הכרם, אִם הוֹסִיף אותו הזרע אחד מִמָּאתַיִם על מה שהיה בו תחילה, הרי כולו אָסוּר, שהתוספת אסורה משום כלאים, והיא מעורבת בזרע ואוסרתו, שכלאים אינם בטלים בתערובת אלא כשיש מאתיים של היתר כנגדם. הרי מבואר בדברי המשנה שדווקא מה שהוֹסִיף הזרע שבעציץ אֵין [–אבן] נאסר, ואוסר את החלק שהיה מתחילה משום שמעורב עמו, אבל אם לֹא הוֹסִיף לֹא נאסר, הרי שעיקר הזרעים והגפן אינו נאסר.

מתרצת הגמרא: אָמַר רָבָא, תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבִי – שני כתובים נאמרו בכלאי הכרם (דברים כב ט), 'לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה, הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם'. הרי ששני דברים אסר הכתוב, כְּתִיב 'הַזֶּרַע' שהוא עיקר הזרע שנזרע באיסור, וּכְתִיב 'הַמְּלֵאָה' שהם הגידולים שגדלו לאחר מכן. הָא כֵּיצַד מתקיימים שני הכתובים, והרי מלשון 'המלאה' משמע שדווקא היא נאסרת, ולא הזרע. תשובת הדבר היא, שזָּרוּעַ מֵעִיקָּרוֹ שתחילת זריעתו בכרם, נאסר מיד בְּהַשְׁרָשָׁה, אבל זָרוּעַ בהיתר וּבָא לאחר מכן לכרם, כמו במעביר עציץ בכרם, אזי דווקא אם הוֹסִיף הגידול אחד ממאתיים אֵין – אותו זרע אסור, אבל לֹא הוֹסִיף, לֹא נאסר. לכן עציץ אינו נאסר כשעבר בכרם אלא מחמת תוספתו, ורב אדא בר אהבה שאסר גם את עיקר הזרע הרי זה בזרע שתחילת זריעתו באיסור.

הגמרא דנה באיסור רפואה מאיסור: אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּכָל האיסורים מְתָרְפְּאִין ואפילו באיסורי הנאה, חוּץ מֵמֵעֵי אֲשֵׁירָה – עצים שניטעו כדי לעבדם עבודה זרה, או שעבדו להם. שואלת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן מדובר, אִי נַיְמָא דְּאִיכָּא – אם נאמר שיש בחולי סַכָּנָה, אֲפִילּוּ בְּעֵצֵי אֲשֵׁירָה נַמִּי – גם כן יהיה מותר להתרפא, שפיקוח נפש ידחה את האיסור. וְאִי דְּלֵיכָּא – ואם אין בו סַכָּנָה, אֲפִילּוּ בכָּל איפּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה נַמִּי [–גם כן] לֹא יתרפא. משיבה הגמרא: לְעוֹלָם מדובר בחולי דְּאִיכָּא – שיש בו סַכָּנָה, וַאֲפִילּוּ הָכִי בְּעֵצֵי אֲשֵׁירָה לֹא יתרפא, שפיקוח נפש אינו דוחה את האיסור. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, נאמר בתורה (דברים ו ה) 'וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ', ו'מאודך' פירושו ממונך. וקשה, אִם נֶאֱמַר 'בְּכָל נַפְשְׁךָ', שחייב למסור את נפשו על אהבת ה', לָמָּה נֶאֱמַר 'בְּכָל מְאוֹדֶךָ', הרי כל שכן שיש למסור את ממונו, וְאִם נֶאֱמַר 'בְּכָל מְאוֹדֶךָ' ויש איזה טעם להחשיבו יותר, לבאורה יש ללמוד מזה שצריך לאהבו אף בכל נפשו ולָמָּה נֶאֱמַר 'בְּכָל נַפְשְׁךָ', די שיכתוב על החביב משניהם שצריך למוסרו למען אהבת ה'. אֶלָּא בא הכתוב לוֹמַר לְךָ, אִם יֵשׁ אָדָם שֶׁגּוּפוֹ חָבִיב עָלָיו יותר מִמָּמוֹנוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר 'בְּכָל נַפְשְׁךָ', שעליו לאהוב את ה' יותר מנפשו, ולהמנע מעבודה זרה אפילו במקום סכנה. וְאִם יֵשׁ אָדָם שֶׁמָּמוֹנוֹ חָבִיב עָלָיו יותר מִגּוּפוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר 'בְּכָל מְאוֹדֶךָ', שיש לאהוב את ה' יותר מממונו, ולא יעבור על איסור אפילו יפסיד כל ממונו. וריפוי על ידי אשירה נראה כהודאה בעבודה זרה, ואסור אפילו במקום פיקוח נפש.

הגמרא מביאה עבירות נוספות שאינן נדחות מפני פיקוח נפש: כִּי אֲתָא – כשבא רָבִין מארץ ישראל לבבל, אָמַר בשם רַבִּי יוֹחָנָן, בְּכֹל מְתָרְפְּאִין במקום סכנה, חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִילּוּי עֲרָיוֹת

וּשְׁפִיכוּת דָּמִים.

הגמרא מפרשת את המקור לכך שאיסורים הללו אינם נדחים מפני פיקוח נפש: **עֲבוֹדָה זָרָה** אינה נדחית, **מֵהָא דַּאֲמָרָן** – מזו שאמרנו לעיל (ע"א), שכן למדים מהכתוב 'בכל נפשך'. **וּגְילוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים** אינם נדחים מפני פיקוח נפש, **כִּדְתַנְיָא** בברייתא, **רַבִּי אוֹמֵר**, נאמר באונס נערה המאורסה (דברים כב כו), 'כִּי כַאֲשֶׁר יָקוּם אִישׁ עַל רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה'. ויש לשאול, **וְכִי מָה עִנְיַן רוֹצֵחַ אֵצֶל נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה** ולמה דימתה התורה את דיניהם, הרי לפוטרה מעונש סקילה משום שהיא אנוסה אין צורך בדמיון זה, שכבר נאמר 'ולנערה לא תעשה דבר'. אלא **חֲרֵי זֶה**, הרוצח **בָּא לְלַמֵּד** על נערה המאורסה, **וְנִמְצָא** שאף הוא **לָמֵד** ממנה. והיינו **שֶׁמַּקִּישׁ** הכתוב **רוֹצֵחַ לְנַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה**, ויש ללמוד בהיקש זה, **מַה נַּעֲרָה הַמְאוֹרָסָה נִיתָּן** רשות למי שיכול **לְהַצִּילָהּ בְּנַפְשׁוֹ** של הרודף, שאם צריך, מותר להורגו כדי להצילה, **אַף רוֹצֵחַ** הרודף אחר חבירו **לְהוֹרְגוֹ נִיתָּן** רשות לכל הרואה **לְהַצִּילוֹ לִנְרְדָּף בְּנַפְשׁוֹ** של הרודף ולהורגו. **וּמִצְּדָדִין** שני יש ללמוד **נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה מֵרוֹצֵחַ**, **מָה רוֹצֵחַ** דינו **שֶׁיֶּהֱרֹג וְאַל יַעֲבוֹר**, שאם אמרו לו הרוג את פלוני ואם לא נהרגך, יהרג ולא ירצח, **אַף נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה תֵּהָרֵג וְאַל תַּעֲבוֹר** על איסור עריות.

שואלת הגמרא: **וּשְׁפִיכוּת דָּמִים גּוּפֵיהּ** [–עצמו] **מְנָלַן** – מנין לנו שהיא ביהרג ואל יעבור. משיבה הגמרא: **סְבָרָא הוּא. כִּי הַהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּא** – כאותו מעשה באדם שבא לפני רבא, **וַאֲמַר לֵיהּ, מָרֵי דּוּרַאי** [–מושל העיר שאני דר בה] **אָמַר לִי, זִיל קַטְלֵיהּ לְפְלָנְיָא, וְאִי לָא קָטְלִינָא לָךְ** – לך הרוג את פלוני, ואם לא אהרוג אותך. **אָמַר לֵיהּ** רבא, **לִיקְטְלוּךְ וְלָא תִּיקְטוֹל** – יהרגך מושל העיר, ואל תהרוג, משום **דְּמֵאי חֲזֵית דִּדְמָא דִידָךְ סוּמָק טְפֵי, דִּילְמָא דְּמָא דְּהַהוּא גַּבְרָא סוּמָק טְפֵי** – מה ראית שדמך אדום יותר, שמא דמו של אותו פלוני אדום יותר. כלומר, איך סבור אתה שמשום פיקוח נפשך תותר לך עבירת רציחה, הרי לא התירה התורה לעבור על איסור במקום פיקוח נפש אלא מפני חביבות נפשו של אדם מישראל, אבל במקרה זה אם תציל את נפשך ותהרוג ישראל אחר יהיה כאן איבוד נפש, ובנוסף גם יהא מעשה עבירה, ומנין לך שנפשך חביבה לפני המקום יותר מנפשו של האחר.

הגמרא מביאה מעשה ברבינא שהתיר הנאת רפואה מערלה: **מַר רַב אַשִׁי אַשְׁכְּחֵיהּ** [–מצא] **לְרַבִינָא, דְּשָׁרֵיף לָהּ לְכַרְתֵּיהּ בְּגוּחַרְקֵי דְּעַרְלָה** – שהיה מושח את בתו בשמן של זיתי בוסר קטנים של ערלה לצורך רפואתה. **אָמַר לֵיהּ** מר בר רב אשי, **אִימּוֹר** – מה שיכולים אנו לומר **דְּאָמוּר רַבָּנָן** שמתרפאים באיסורים, הוא דוקא **בְּשָׁעַת הַסַּכָּנָה**, ומשום פיקוח נפש, אבל **שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַסַּכָּנָה מִי אָמוּר** [–וכי אמרו] שהדבר מותר. **אָמַר לֵיהּ** רבינא, **הַאי אִישָׁתָא צְמִירְתָּא** – חום קדחת זה שאחז בבתי **נַמִּי כְּשָׁעַת הַסַּכָּנָה דָּמְיָא** – לשעת הסכנה הוא דומה, שיש בו משום פיקוח נפש. **אִיכָּא דְּאָמְרֵי** – ויש אומרים שכך **אָמַר לֵיהּ** רבינא, **מִידֵּי דֶּרֶךְ הֲנָאָה קָא עָבֵידְנָא** – ובי משיחה זו שעשיתי לה היא כדרך ההנאה מזיתים, הלא אין דרך להשתמש בהם אלא לאחר שנתבשלו הזיתים כל צרכם, ויוצא שמנם בבית הבד. ומאחר שאין זו דרך הנאתם, מותר הדבר לצורך רפואה.

הגמרא דנה אם מותרת הנאה מאיסורי הנאה, כאשר האדם נהנה מהם שלא בכוונה תחילה: **אִיתְּמַר** – נאמר בבית המדרש, **הֲנָאָה** מדברים האסורים בהנאה, כגון להריח מריח עבודה זרה, **הֲבָאָה לוֹ לְאָדָם בְּעַל כָּרְחוֹ, אַבַּיֵי אָמַר**, הנאה זו **מוּתֶּרֶת**, ואינו צריך לפרוש ממנה, **וְרָבָא אָמַר**, ההנאה **אֲסוּרָה**, ואף שהיא באה לו בעל כרחו, עליו לפרוש ממנה ולא להנות.

הגמרא מפרשת במה נחלקו: באופן **שֶׁאֶפְשָׁר** לו לאדם שלא לבוא לידי הנאה אסורה זו, כגון שלא להתקרב למקומה, **וְקָא מְכַוֵּין** – והוא מתכוין להתקרב ולהנות, או אפילו באופן **שֶׁלֹּא אֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי הנאה זו, **וְקָמְכַוֵּין** – ומכל מקום הוא מתכוין וחביב עליו להנות, **כְּווּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי** – בין אביי ובין רבא אינם חולקים בדבר, **דְּאָסוּר** – שאסור הדבר ועליו לפרוש מן ההנאה. וכן באופן **שֶׁלֹּא אֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי הנאה זו, **וּמִכל** מקום הוא **לֹא מְכַוֵּין** להנות ממנה, **כְּווּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי** – הכל מודים שמותר הדבר ואינו צריך לפרוש מההנאה. **כִּי פְּלִיגִי** – ומה שנחלקו אביי ורבא, הרי זה באופן **דְּאֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי הנאה זו, **וְאַף** שאינו נמנע מכך, מכל מקום הוא גם **לֹא מְכַוֵּין** להנות ממנה.

הגמרא מפרשת לפי איזו דעה נחלקו, ומה הם טעמי מחלוקתם. אומרת הגמרא: **וְאַלִּיבָּא** [–ובשיטתו] **דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר דָּבָר שֶׁאֵין מְתַכְּוִין** – דבר שלא התכוין האדם לעשותו ונעשה אגב מעשה היתר שעשה, **אָסוּר, כְּווּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי** – מודים אביי ורבא **דְּאָסוּר** הוא להנות, ועליו לפרוש משם, שכשם שאין לעשות מעשה איסור גם כאשר אין כוונה לעשייתו, כמו כן אין לעשות מעשה שכרוכה בו הנאה מאיסורי הנאה, גם כאשר אינו עושה את המעשה לשם כך אלא למטרה אחרת וההנאה ממילא באה. **כִּי פְּלִיגִי** – ומה שנחלקו אביי ורבא, הרי זה **אַלִּיבָּא** [–בשיטתו] **דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר דָּבָר שֶׁאֵין מְתַכְּוִין מוּתָּר**. ובכך נחלקו, **אַבַּיֵי** שאמר שההנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו, באופן של 'אפשר ולא מיכוין', מותרת, אמר זאת **כְּדַעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן**, שכשם שמתיר רבי שמעון לעשות מעשה איסור כאשר הוא נעשה ללא כוונה, כך הוא מתיר גם לעשות מעשה המביא להנאת איסור, כאשר אינו מתכוין למעשה זה. **וְרָבָא אָמַר, עַד כָּאן לֹא קָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן** שדבר שאינו מתכוין מותר, **אֶלָּא הֵיכָא** [–באופן] **דְּלֹא אֶפְשָׁר** לו שלא לעשות את אותו מעשה שאגב עשייתו בא מעשה האיסור, **אֲבָל הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר** לו שלא לעשות מעשה זה, **לֹא** אמר שמותר, אלא צריך הוא להמנע מלעשותו, ואף כאן, כיון שאפשר לו שלא לבוא לידי ההנאה, עליו להמנע ולפרוש ממנה.

הגמרא מביאה דעה אחרת בביאור מחלוקתם: **אִיכָּא דְּאָמְרֵי** – יש שאמרו שמועה זו בלשון אחרת, שבאופן **שֶׁאֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי הנאה זו **וְהוּא לֹא מְכַוֵּין** להנות מהאיסור, **הַיְינוּ פְּלוּגְתַּייהוּ** – זו היא מחלוקתם **דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן**, שרבי יהודה האוסר לעשות מעשה איסור גם ללא כוונה אליו, אוסר גם להנות מאיסור אף שלא כיון להנות, ורבי שמעון המתיר זאת, מתיר גם להנות מאיסור כאשר לא התכוין לכך, ולא בכך נחלקו אביי ורבא. וכן באופן **שֶׁלֹּא אֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי האיסור **וְלֹא קָא מְכַוֵּין** – ואינו מתכוין להנות ממנו, **כְּווּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּשָׁרֵי** – מודים אביי ורבא שהדבר מותר אפילו לרבי יהודה, ואינו צריך לפרוש משם. **כִּי פְּלִיגִי** – ומה שנחלקו, הרי זה באופן **דְּלֹא אֶפְשָׁר** לו שלא לבוא לידי האיסור, **וְקָא מְכַוֵּין** – והוא מתכוין להנות מהאיסור והדבר חביב עליו, **וְאַלִּיבָּא** [–ובשיטתו] **דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָזִיל בָּתַר כַּוָּונָה** – ההולך אחר כוונתו של אדם, **כְּווּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּאָסוּר** – מודים אביי ורבא שאסור הדבר, שכיון שהתיר ב'אפשר ולא מיכוין', הרי שלדעתו תלויים האיסור וההיתר בכוונת העושה, ויש ללמוד מכך גם להחמיר ולאסור באופן ההפוך, ב'לא אפשר ומיכוין'. **כִּי פְּלִיגִי** – ומה שנחלקו אביי ורבא, הרי זה **אַלִּיבָּא** [–בשיטתו] **דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר לֹא שָׁנָא מְתַכְּוִין וְלֹא שָׁנָא שֶׁאֵין מְתַכְּוִין אֶפְשָׁר אָסוּר** – אסור לאדם לעשות מעשה איסור אם הוא יכול להמנע ולא לעשותו, בין אם הוא מתכוין לאיסור ובין אם אינו מתכוין לו, **וּבכך** נחלקו, **אַבַּיֵי** שאמר שהנאה זו מותרת, **כְּרַבִּי יְהוּדָה** אמר זאת, שכיון שאסר רבי יהודה ב'אפשר ולא מיכוין', הרי שהאיסור וההיתר תלויים במעשה בלבד, ולא בכוונה, אם אפשר לו להמנע ולא לעשותו או שאי אפשר לו להמנע, ויש ללמוד מכך גם להקל ולהתיר באופן ההפוך, ב'לא אפשר ומיכוין'.